

ПРОФІЛАКТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ТВАРИН

УДК 619:614.4:636.52.58:330.131.5

ЕФЕКТИВНА ВАКЦИНАЦІЯ – ЗАПОРУКА ЕПІЗООТИЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПТАХОГОСПОДАРСТВА

Н. В. Алексєєва, к.вет.н., доцент

А. В. Пивовар, магістр

Е. В. Усманова, магістр

А. О. Балаба, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, alekseevaddau@gmail.com

Анотація. Для отримання біологічно безпечної продукції птахівництва доцільно проводити вакцинацію бройлерів проти хвороби Ньюкасла, хвороби Гамборо, інфекційного бронхіту та хвороби Марека. Застосована схема вакцинації не тільки сприяє надійному захисту поголів'я проти вірусних агентів, але у поєднанні з ветеринарно-санітарними, загально-господарчими заходами відображається на показниках ефективності виробництва: ЕРЕФ - 353-382 одиниць. У пташниках де бройлерів піддали профілактичній вакцинації збереженість склала - 95,8-97,1 %, середньодобові прирости – 59,4-62,3 г, показник конверсії корму – 1,58-1,61 кг.

Автоматизація та комп'ютеризація виробничих процесів, наявність розроблених технологічних карт кожного етапу виробництва із визначенням контрольних точок, дозволило запровадити систему менеджменту на основі міжнародних стандартів ISO 9001 : 2008, ISO 22000 : 2005 та методології НАССР. Запроваджені у птахівничому господарстві інноваційні технології та ефективні профілактичні заходи відображаються у показниках ефективності роботи підприємства із представленням продукції на світовому ринку.

Ключові слова: вирощування бройлерів, біобезпека, програма вакцинації, вірусні агенти

Постановка проблеми. Сучасні умови ведення птахівництва передбачають утримання великої кількості птиці на обмеженій території. Комплектацію стад з урахуванням спеціалізації здійснюють високопродуктивними кросами птиці, тому незначні порушення ветеринарно-санітарних умов утримання або годівлі, негативно впливають на природну резистентність організму птиці. Все це ускладнюється значним фізіологічним навантаженням на організм, що пов'язано з високим темпом роста, технологічними порушеннями, дією різноманітних стрес-факторів, дисбалансу нормофлори та патогенів різної етіології.

Інфекційні хвороби становлять значну небезпеку для здоров'я птиці, обумовлюють величезні економічні збитки, внаслідок зниження приросту живої маси та загибелі. Для досягнення епізоотичного благополуччя вкрай необхідно проводити діагностичні дослідження із застосуванням швидких експрес-методів та ефективні профілактичні заходи, що базуються на знаннях епізоотології, біологічних властивостей збудників та основ імунології.

Вакцинація може бути ефективна лише за умови комплексного підходу – поєднанні загально-господарчих та ветеринарно-санітарних заходів. На результати проведеної імунізації можуть впливати багато факторів: умови утримання з мінімізацією технологічних стресових факторів, вибір вакцин з врахуванням епізоотичного стану господарства та особливостей їх застосування, врахування рівня материнських антитіл та вірусного навантаження на організм птиці.

Мета досліджень: визначити епізоотичний стан ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський».

Матеріали і методи досліджень. Робота виконувалась на базі ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» та кафедрі епізоотології та інфекційних хвороб тварин Дніпровського ДАЕУ.

Для визначення епізоотичного стану птахівничого комплексу «Дніпровський» аналізували документи ветеринарної звітності за 2017-2019 рр., вивчали умови утримання і годівлі птиці.

Отримані данні піддавали статистичній обробці із застосуванням комп'ютерних програм Statistica 13 та Excel 2016.

Результати досліджень та їх обговорення. Основний вид діяльності птахокомплексу полягає у вирощуванні курей бройлерів кросів Кобб і Росс, а також виробництві м'яса курки, м'ясопродуктів із курки, курятини фасованої, фаршу курячого під відомими торговими марками «Дніпровські курчата», «Знатна курка» та експортного бренду «Ulas».

Комплектація поголів'я птахокомплексу здійснюється за рахунок інкубаційного яйця з структурного підрозділу компанії - племрепродуктора «Запорізький». За рахунок власного комбікормового виробництва поголів'є господарства забезпечується повноцінними комбікормами збалансованими за віком.

Утримання відгодівельної птиці – підлогове. Звичайні корпуси (пташники) мають чотири годівельних лінії (на кожній по 87 годівниць) та п'ять ліній напування. На початку лінії напування знаходиться редуктор для регулювання тиску, а ніпелі розташовані через кожні 10 см з краплеуловлювачем. Опалення у корпусах здійснюється за рахунок газових теплогенераторів, вентиляція – за рахунок припливних клапанів, вентиляційних шахт і торцевих вентиляторів. Для зниження температури у спекотну пору року використовують охолоджувачі (касети з періодичним намоканням), а через жалюзі в корпус потрапляє охолоджене повітря. У тамбурі кожного корпусу знаходиться комп'ютер Rotemз якого і здійснюється управління усіма системами по налаштуванню мікроклімата.

Обов'язковим для виконання як в цілому на підприємстві, так і в окремому пташнику є - комплекс ветеринарно-санітарних заходів. Для усунення явища біологічної втоми приміщень між вивантаженням 45-46-добового поголів'я (термін вирощування) і посадкою нового добового молодняка передбачені санітарні розриви тривалістю 14-20 діб. За цей період здійснюється прибирання старої підстилки, мийка, сушка, ремонт, волога дезінфекція, побілка, обробка NaOH корпусів та бункерів, завезення та газація нової підстилки. Взагалі весь технологічний цикл вирощування птиці представлений на технологічних картах із визначенням критичних контрольних точок.

Для моніторингу епізоотичного стану фахівцями діагностичної лабораторії ветеринарної медицини дослідного птахогосподарства постійно проводяться дослідження якості питної води, кормів, змивів з об'єктів для визначення якості дезінфекції, серологічні дослідження для визначення ефективності проведеної вакцинації. Для забезпечення епізоотичного благополуччя щодо бактеріальних інфекцій, після отримання чистої культури збудника, проводиться визначення його чутливості до антибактеріальних речовин і за необхідності застосовується визначений антибактеріальний засіб згідно настанов по застосуванню. На збудників вірусних інфекцій антибактеріальні засоби не діють, тому з метою профілактики вірозів проводиться обов'язкова вакцинація усього сприйнятливого поголів'я бройлерів проти хвороби Ньюкасла, хвороби Гамборо, хвороби Марека та інфекційного бронхіту (коронавірусної інфекції).

До завезення птиці в корпус для відгодівлі, тобто в інкубаторі, застосовується вакцина *Hipraviar B1/H120* (жива ліофілізована проти хвороби Ньюкасла (штам *B1*) та інфекційного бронхіту (штам *H120*) – шляхом великокраплиного спрею (фірма *Hipra*, Іспанія) та вакцина *VaxxitekHVT+IBD* (жива векторна вакцина проти хвороби Марека та інфекційної бурсальної хвороби) – підшкірно в дорсальну ділянку шиї у дозі 0,2 см³ одноразово (фірма *Merial*, Франція).

При досягненні 10 добового віку застосовується вакцина *Poultvac IB QX* (жива проти інфекційного бронхіту птиці (штам *L1148*), а 15 добового віку – *Poultvac NDLaSota* (жива ліофілізована проти хвороби Ньюкасла (штам *La Sota*) та *Poultvac Bursa F* (жива ліофілізована проти інфекційної бурсальної хвороби (штам *V877*). Усі три вакцини *Poultvac* (фірма *Zoetis*, США) застосовували у відгодівельних корпусах шляхом випоювання.

Обґрунтованість застосування цих вакцин пов'язана з тим, що:

- хвороба Ньюкасла - в Україні вся птиця підлягає обов'язковій вакцинації через особливу небезпечність захворювання із запровадженням карантину;

- інфекційний бронхіт (коронавірусну інфекція птиці) – найбільш сприйнятливі саме бройлери 7-45 добового віку, у них захворювання перебігає гостро з летальністю серед 1-3 тижневих курчат на рівні 5-33%, крім того курчата стають надзвичайно чутливими до збудників інших інфекційних хвороб;

- інфекційна бурсальна хвороба – збудник захворювання у курчат перших діб життя за відсутності материнських антитіл може викликати імуносупресію, а за наявності материнських антитіл їх кількість значно зменшується у 2-4 тижневому віці, але за невчасно проведеної вакцинації бройлери можуть захворіти до утворення імунітету; за гострого перебігу захворювання смертність серед 4-6 добового молодняка може становити 10-30 %;

- хвороба Марека – до захворювання найбільш чутливі курчата 1-14 добового віку; у хворої птиці затримується ріст, вона втрачає вагу та за гострого перебігу може раптово гинути; з інших клінічних ознак захворювання може проявлятися ураженням нервової системи або утворенням пухлин.

У корпусах де була застосована науково обґрунтована програма вакцинації проти вірусних інфекцій птиці були отримані такі виробничі показники: збереженість поголів'я - 95,8-97,1 %, середньодобові прирости – 59,4-62,3 г, конверсія корму – 1,58-1,61 кг, а розрахований європейський коефіцієнт ефективності виробництва (EPEF) становив 353-382 одиниць.

Висновки

Схема специфічної профілактики вірусних інфекцій птиці (хвороби Ньюкасла, хвороби Гамборо, інфекційного бронхіту та хвороби Марека) виявилась ефективною, про що свідчать високі показники збереженості курчат, кількості отриманої від них продукції та ефективності виробництва у цілому по птахівничому господарству.

Дотримання на птахівничому комплексі вимог ветеринарно-санітарних правил у поєднанні з загально-господарчими та лікувально-профілактичними заходами, дозволило отримувати біологічно безпечну продукцію птахівництва та запровадити систему менеджменту на основі міжнародних стандартів ISO 9001 : 2008, ISO 22000 : 2005 та методології HACCP.

Бібліографічний список

1. Безрукова І.Ю. Епізоотичне благополуччя господарств – це рентабельність галузі птахівництва / І.Ю. Безрукова // Тваринництво України. – 2001. – № 4. – С. 19
2. Білявцева О.А. Серологічний моніторинг інфекційних хвороб серед птахопоголів'я АР Крим / О.А. Білявцева, І.Б. Іонкіна, Н.Г. Воротілова, О.В. Гадзевич // Ветеринарна медицина. – 2009. - № 92. – С. 52-55.
3. Болезни домашних и сельскохозяйственных птиц: в 3 ч. (Под ред. Кэлнека и др.) / Пер. с англ. И. Григорьевой, С. Дорош, Н. Хрущевой, И. Суровцева, Ю. Суровцева. – М.: «Аквариум Принт», 2011. – 404 с.
4. Венгеренко Л.А. Ветеринарно-санитарные мероприятия по защите птицеводческих хозяйств от заноса возбудителей заразных болезней // Эффективное птицеводство. – 2007. – №. 6. – С. 5-8.
5. Нагорна Л.В. Особливості здійснення ветеринарно-санітарних заходів у птахогосподарствах / Л.В. Нагорна, О.В. Фотін // Вісник сумського національного університету. – 2013. - № 9 (33). – С. 101-104.
6. Сікачина В.І. Узагальнені результати моніторингу в птахівництві Дніпропетровщини / В.І. Сікачина, В.М. Плис, Т.В. Колбасін, С.Ф. Сікачина // Ветеринарна медицина. – 2010. - № 94. – С. 185-187.
7. Стегній Б.Т. забезпечення епізоотологічного благополуччя птахівництва України / Б.Т. Стегній, Д.В. Музика, С.С. Драгуть, О.М. Рула // Вісник аграрної науки. – К. – 2008. – С. 28-33.

EFFECTIVE VACCINATION - A PLEDGE OF EPIZOOTIC WELL-BEING OF THE
POULTRY FARM

N. V. Alekseeva , A. V. Pyvovar , E. V. Usmanova , A. A. Balaba

Abstract. To obtain biologically safe poultry products, it is advisable to vaccinate broilers against *Morbus Newcastle*, *Bursitis infectiosa avium*, *Bronchitis s infectiosa avium* and *Morbus Marek*. The applied vaccination scheme not only contributes to reliable protection of the broiler against viral agents, but in combination with veterinary-sanitary, general economic measures is displayed on production efficiency indicators: EPEF - 353-382 units. In poultry houses where broilers were subjected to prophylactic vaccination, the safety was 95,8-97,1 %, daily average growth was 59,4-62,3 g, and feed conversion indicator was 1,58-1,61 kg.

Automation and computerization of production processes, the availability of developed technological maps at each stage of production with the definition of control points, made it possible to introduce a management system based on international standards ISO 9001: 2008, ISO 22000: 2005 and the HACCP methodology. The introduction of innovative technologies and effective preventive measures in the poultry farm is reflected in the performance indicators of the enterprise and the presentation of products on the world market.

Keywords: broiler growing, biosafety, vaccination program, viral agents